

Lakiosasto

20.12.1999

Työeläkelaitoksille

1.1.2000 VOIMAANTULEVAT TYÖTTÖMYYSELÄKETTÄ KOSKEVAT MUUTOKSET

Työttömyyseläkettä koskevat säännökset muuttuvat 1.1.2000 lukien. Muutokset perustuvat työmarkkinoiden keskusjärjestöjen ja työeläkelaitosten edustajien heinäkuussa 1999 tekemään sopimukseen. Muutoksia tulee sekä työttömyyseläkkeen määräytymistä koskeviin sääntöihin että eläkkeen saamisehtoihin. Myös työnantajan omavastuuta työttömyyseläkkeestä muutetaan.

Laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta muuttuu ja se säädetään pysyväksi. Tämä muutos vaikuttaa kaikkiin niihin eläkemuotoihin, joihin voi liittyä tuleva aika.

Lainmuutokset tulevat voimaan vuoden 2000 alusta. Niitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimassa ollessa.

Työttömyyseläkettä koskevat muutokset on tehty soveltuvin osin myös kansaneläkkeen, merimieseläkejärjestelmän ja julkisten alojen sääntöihin.

Tässä yleiskirjeessä annetaan ohjeet työttömyyseläkesäännösten soveltamisesta. Ohjeet lainmuutoksen vaikutuksesta tietoliikenteeseen, eläkkeiden vastuunjakoon ja rekisteröityyn lisäeläketurvaan annetaan eri yleiskirjeillä.

Työttömyystodistuslomakkeet ja lomakkeen täyttöohjeet uusitaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön työryhmässä. Uusitut ohjeet ja lomake lähetetään eläkelaitoksille tiedoksi niiden valmistuttua.

Hallituksen esitys uusiksi työttömyyseläkesäännöksiksi on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeellä A 23/99. Eduskunta on hyväksynyt lait esityksessä muodossa.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Yleiskirjeen valmisteluryhmä:

Ahonen Mika	Eläke-Fennia
Björkbacka Arja	Varma-Sampo
Ikkala Anneli	ETK
Karsikas Tapio	ETK
Korhonen Sirpa	Kuntien eläkevakuutus
Kortesoja Irma	ETK
Mildh Åsa	Valtiokonttori
Mustonen Timo	LEL Työeläkekassa
Piitulainen Terhi	ETK
Pärnänen Seija	Ilmarinen
Wahlsten Raili	Tapiola
Wiik Reetta	Ilmarinen

Lakiosasto

20.12.1999

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISTÄ.....	4
2	VOIMAANTULO.....	5
2.1	Pääsääntö.....	5
2.2	Suojasäännöksellä vanhojen sääntöjen piirissä.....	5
2.2.1	Ns. työttömyysputkessa olevat henkilöt.....	5
	100-päivän sääntö.....	6
	Esimerkki.....	6
2.2.2	Työntekijällä katsotaan olevan oikeus työttömyyspäivärahaan.....	7
2.2.3	Yrittäjät.....	7
2.2.4	Laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta.....	8
2.2.5	"Väliinputoajien" asema lainmuutoksen jälkeen.....	8
2.3	Yhteenveto voimaantulosta.....	9
	Ikä sekä tilanne lain voimaantullessa 1.1.2000.....	9
	Esimerkkejä 100-päivän tilanteesta.....	10
	Oikeus päivärahaan.....	11
	Irtisanomisen tai lomautuksen tai irtisanoutumisen ajankohta.....	11
3	TULEVAN AJAN VAATIMUKSEN POISTAMINEN.....	12
4	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MÄÄRÄ.....	12
	Esimerkki.....	13
4.1	Työttömyyseläkkeen määrä kun työsuhteessa on alennettu eläkeikä.....	14
	Esimerkki, jossa työsuhteen eläkeikä on 62 vuotta.....	14
	Esimerkki, jossa työsuhteen eläkeikä 60 vuotta.....	15
4.2	Uusi työssäoloehto.....	16
5	ELÄKETAPAHTUMA.....	16
5.1	Uudet säännökset.....	16
	Eläketapahtumapäivä.....	17
	Esimerkki.....	17
5.2	Vanhat säännökset.....	18
6	VAPAAKIRJATYÖTTÖMYYSELÄKKEEN TAKAUTUVA MYÖNTÄMINEN.....	18
6.1	Ketä takautuva myöntäminen koskee.....	18
6.2	Menettely lainmuutoksen vuoksi.....	19
	Aikaisemmin hylätty.....	19
	Työttömyyseläkettä ei ole haettu tulevan ajan puuttumisen vuoksi.....	19
6.3	Eläkkeen alkaminen.....	19
6.4	Varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevat.....	20
6.5	Työttömyystodistus ja eläketapahtumapäivä.....	20
	Hakemus hylätty.....	20

Lakiosasto

20.12.1999

	Eläkettä ei ole haettu	20
7	TYÖTTÖMYYSELÄKE MUUKSI ELÄKKEEKSI.....	21
7.1	Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi	21
	Esimerkki.....	21
7.2	Työttömyyseläke varhennetuksi vanhuuseläkkeeksi.....	21
7.3	Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi tai yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi	22
7.4	Perhe-eläke työttömyyseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeeksi muuttuneen työttömyyseläkkeen jälkeen	22
8	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN MUUN ELÄKKEEN JÄLKEEN	23
8.1	Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi	23
	Esimerkki.....	23
8.2	Osa-aikaeläkkeen jälkeinen työttömyyseläke.....	23
8.3	Entiset perusteet	24
9	ELÄKEVAKUUTTAMINEN ELÄKKEEN AIKANA.....	24
10	IKÄÄNTYVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖLLISTYMISEDELLYTYSTEN PARANTAMINEN.....	25
10.1	Lainmuutos 1.1.2000.....	25
	Esimerkki.....	26
11	LEL:N JA TÄEL:N ERITYISPIIRTEITÄ.....	26
12	MENETTELY ELÄKEPÄÄTÖSTÄ ANNETTAESSA	27
12.1	Eläkepäättöksen sisältö	27
12.2	Muutokset eläkepäättöksen antamisen jälkeen.....	28
	Uusi yhteensovitus	28
	Työttömyyseläkkeen lakkauttaminen	28
13	VASTUU TYÖTTÖMYYSELÄKKEISTÄ.....	28
13.1	Rahastointi	28
13.2	Voimaantulo	29
13.3	Yli 50-vuotiaina palkatut työntekijät.....	29
13.4	Perusteet vapautua työnantajakohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä.....	29
13.5	Eläkekassat ja eläkesäätiöt.....	30
13.6	Eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen	30

Lakiosasto

20.12.1999

1
YLEISTÄ

Työttömyyseläkkeen määräytymistä muutetaan 1.1.2000 alkaen. Lisäksi on tarkoitus muuttaa vakuutusmaksuperusteissa omavastuisten ns. suurtyönantajien vastuuta työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden kustannuksista. Tarkoituksena on, että näillä muutoksilla ja varhaisen kuntoutuksen edistämisen sekä työvoimahallinnon aktiivisten työllistymistoimenpiteiden avulla edistetään ikääntyvien henkilöiden työssä jatkamista ja myöhennetään heidän eläkkeelle siirtymistään.

Ikääntyvät työttömät pyritään mahdollisuuksien mukaan työllistämään avoimille työmarkkinoille. Tämän edistämiseksi muutetaan suurtyönantajan vastuuta yli 50-vuotiaina palkattujen työntekijöiden mahdollisista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkekustannuksista. Näitä kustannuksia ei enää kohdisteta yksinomaan työsuhteen vakuuttaneelle työnantajalle, vaan ne siirretään omavastuisten työnantajien yhteisesti kustannettaviksi alle kolme vuotta kestäneiden työsuhteiden osalta eläkelaitoskohtaisesti.

Työttömyyseläkkeiden rahastointia lisätään 80 prosenttiin. Samalla työkyvyttömyyseläkkeiden rahastointia vähennetään siten, että se määräytyy työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeissä samalla tavalla. Lisäksi estetään omavastuun kiertäminen keinotekoisilla yritysjärjestelyillä.

Työttömyyseläkkeen määräytymistä muutetaan siten, ettei eläkkeeseen enää lisätä tulevalta ajalta laskettavaa eläkkeenosaa. Sitä ei lisätä myöskään muutettaessa työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi. Sen sijaan tämä eläkkeenosa lisätään eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Samoin työttömyyseläkkeensaajan jälkeen myönnettävässä perhe-eläkkeessä otetaan huomioon sanottu eläkkeenosa.

Työttömyyseläkkeen pienennys ei kuitenkaan koske ns. työttömyysputkessa olevia eli niitä ennen vuotta 1945 syntyneitä työttömiä, jotka ovat työttöminä lain tullessa voimaan tai ovat olleet pitkään työttöminä vuoden 1999 aikana. Se ei koske myöskään niitä työntekijöitä, jotka ovat työllistyneet määräaikaan, enintään kymmenen kuukautta jatkuneeseen sellaiseen työsuhteeseen, johon sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta. Jos kuitenkin työntekijä on irtisanoutunut, irtisanottu taikka lomautettu vasta 1 päivänä elokuuta 1999 tai sen jälkeen, häneen sovelletaan uusia säännöksiä.

Työttömyyseläkkeen saamisedellytyksiin lisättiin vuoden 1994 alusta vaatimus, että eläkkeenhakijalla on voimassa tulevan ajan oikeus. Tämä on aiheuttanut väliinputoamisia, jotka nyt korjataan poistamalla laista tulevaa aikaa koskeva edellytys. Lainmuutoksen jälkeen työttö-

Lakiosasto

20.12.1999

myyseläkkeen voi siis saada myös pelkästään karttuneena eläkkeenä eli vapaakirjaeläkkeenä. Muut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset säilyvät ennallaan.

Tulevan ajan oikeutta koskeva työttömyyseläkkeen edellytys poistetaan takautuvasti. Jos työttömyyseläkeoikeutta ei ole ollut sen vuoksi, ettei tämä edellytys ole täytynyt, eläke myönnetään hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos muut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Eläke voidaan tällaisessa tilanteessa kuitenkin myöntää aikaisintaan lain voimaantulosta eli 1.1.2000 alkaen.

Määräaikaista lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta muutetaan siten, että uuden työn vastaanottaminen on mahdollista nykyistä varhemmin eläketurvan heikentymättä. Lainmuutoksen mukaan tulevan ajan oikeus tutkitaan jo ensimmäisen enintään kymmenen kuukautta jatkuvan työsuhteen alkamishetkellä. Koska tämä erityislaki on osoittautunut tarpeelliseksi, se on säädetty pysyväksi.

2 VOIMAANTULO

2.1 Pääsääntö

Lainmuutokset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Niitä sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan.

2.2 Suojasäännöksellä vanhojen sääntöjen piirissä

2.2.1 Ns. työttömyysputkessa olevat henkilöt

Voimaantulosäännöksellä on pyritty suojaamaan aikaisempien säännösten piiriin sellaiset henkilöt, jotka ovat työmarkkinajärjestöjen sopimuksen solmimishetkellä jo olleet työttöminä ja työttömyyseläkeputkessa. Toisaalta voimaantulosäännöksellä on pyritty estämään uusien työntekijöiden siirtäminen työttömyyseläkeputkeen em. sopimuksen julkistamisen jälkeen. Lisäksi haluttiin varmistaa se, ettei enintään 10 kuukauden työsuhteeseen menneiden työttömyyseläketurva heikkene uudistuksen seurauksena. Näihin tavoitteisiin pyritään säätämällä työttömyyspäivärahalla olon edellytyksestä, työsuhteen päättämisen ajankohdasta, työttömyyden kestosta vuonna 1999 ja määräaikaisen työsuhteen vaikutuksesta vanhojen sääntöjen piiriin jäämisen ehtona.

Lakiosasto

20.12.1999

Voimaantulosäännösten suojaukset koskevat vain ennen vuotta 1945 syntyneitä henkilöitä, joilla lainmuutoksen voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen.

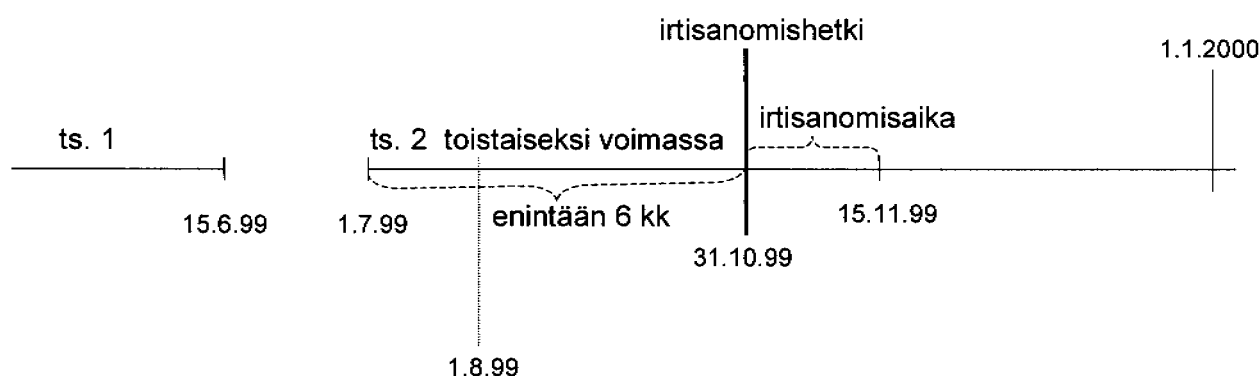
100-päivän sääntö

Suojauksen piiriin kuuluu myös henkilö, joka on sanottu irti, irtisanoutunut tai lomautettu 1.8.1999 tai sen jälkeen ja jolle on vuoden 1999 aikana ennen työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään 100 päivältä. Suojauksen piiriin kuuluu myös henkilö, jonka määräaikainen työsuhte päättyy vuoden 1999 aikana, koska määräaikaisen työsuhteen päätyminen ei edellytä irtisanomista. Näillä henkilöillä on siis edelleen oikeus saada sellainen työttömyyseläke, johon sisältyy tulevaan aikaan perustuva eläkkeenosa.

Vanhoja säännöksiä ei sen sijaan sovelleta työntekijään, joka saa lain voimaantullessa työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea 1.8.1999 tai sen jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai yli kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen irtisanomisen perusteella. Sama koskee henkilöä, jonka lomautus alkaa mainittuna päivänä tai sen jälkeen.

Esimerkki

Työntekijä syntynyt ennen vuotta 1945

Irtisanomishetki määrää, kun tutkitaan onko työsuhte jatkunut edellisessä kappaleessa tarkoitetut kuusi kuukautta.

Mikäli henkilö saa työmarkkinatukea 1.1.2000 hän ei kuulu suojauksen piiriin, ellei hän ole suojattu 100-päivän säännöksen perusteella.

Lakiosasto

20.12.1999

2.2.2

Työntekijällä katsotaan olevan oikeus työttömyyspäivärahaan

Työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan lain voimaan tullessa myös työttömyysturvalain (TTL) 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuu-aikana ja 1 päivänä tammikuuta 2000. Vanhoja säännöksiä sovelletaan myös henkilöön, jolla lain voimaan tullessa ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua hyväksyttävän syyn perusteella tai sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta sanotun lain 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua muuta taloudellista etuutta kuin irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta. Näin ollen vanhoja säännöksiä sovelletaan esimerkiksi sellaiseen työttömään henkilöön, joka on lain voimaan tullessa sairaana tai joka on saanut työnantajalta työsuhteen päättyessä sellaisen korvauksen, joka estää työttömyyspäivärahan maksamisen vuodenvaihteessa sen vuoksi, että se on jaksotettu lain voimaantuloajankohtaan.

Vanhoja säännöksiä sovelletaan myös henkilöön, jonka työsuhde on päättynyt 30. tai 31.12.1999 ja joka on viimeistään 3.1.2000 ilmoittautunut työvoimatoimistoon työnhakijaksi. Oikeuden päivärahaan katsotaan samoin olevan henkilöllä, joka lain voimaantullessa saa jotain muuta etuutta, jonka vähentäminen päivärahasta aiheuttaa sen, ettei päivärahaa jää maksettavaksi.

Jollei työttömyyspäivärahaa jää lainkaan maksettavaksi, ei henkilöllä kuitenkaan ole oikeutta työttömyyseläkkeeseen, koska ns. 0-päivärahoista ei voida laskea enimmäismäärää. Jos muun etuuden määrä myöhemmin muuttuu niin, että päivärahaa jää maksettavaksi, voi henkilölle syntyä työttömyyseläkeoikeus. Silloin hänen eläkkeeseensä sovelletaan vanhoja säännöksiä.

Henkilö, jolla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 1.1.2000 esim. oman irtisanoutumisen tai työstä kieltäytymisen vuoksi, tulee uusien säännösten piiriin, ellei hän ole suojattu 100-päivän säännöksen perusteella.

2.2.3

Yrittäjät

Ennen vuotta 1945 syntyneeseen yrittäjään sovelletaan vanhoja työttömyyseläkesäännöksiä, jos hänellä on oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimakoulutuksen aikuiskoulutustukeen uusien säännösten voimaantullessa. Yrittäjällä on oikeus päivärahaan myös silloin, jos hänellä lainmuutosten voimaantuloaiheessa on meneillään TTL:n 12 §:n mukainen omavastuu-aika, tai jos sairaus (tai muu TTL:n 16 §:n 4 momentin mukainen hyväksyttävä syy) on vienyt häneltä oikeuden työttömyyspäivärahaan.

Lakiosasto

20.12.1999

Yritystoimintansa keskeyttäneellä yrittäjällä on TTL:n mukaan oikeus työttömyyspäivärahaan vasta, kun toiminta on todistettavasti kokonaan lopetettu tai se on todistettavasti ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Jos tämä neljän kuukauden odotusaika on meillä uusien työttömyyseläkesäännösten voimaantullessa, yrittäjä kuuluu uusien säännösten piiriin. Samoin käy yritystoiminnan lopettamistilanteissa silloin, kun yrityksen myynnistä saadun myyntivoiton jakosotus on vienyt yrittäjältä oikeuden työttömyyspäivärahaan vuodenvaihteessa 1999-2000.

Yrittäjän oikeuden työttömyyspäivärahaan ratkaisee työvoimaviranomainen. Se antaa asiasta työttömyyspäivärahan maksajalle sitä sitovan lausunnon.

2.2.4

Laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta

Vanhoja säännöksiä sovelletaan niin ikään niihin työntekijöihin, joihin sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta. Koska tämän lain tavoitteena oli varmistaa, ettei ikääntyneen pitkäaikaistyöttömän vastaanottama uusi työ heikennä sitä eläketurvaa, joka hänellä oli odotettavissa aikaisemman ansiotoimintansa perusteella, on perusteltua säilyttää nämä henkilöt edelleenkin vanhojen säännösten piirissä. Heillä on jatkossakin oikeus saada sellainen työttömyyseläke, johon sisältyy tulevaan aikaan perustuva eläkkeenosa. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijän sanotussa laissa tarkoitettu, enintään kymmenen kuukautta jatkuva työ- tai virkasuhde on voimassa 1.1.2000.

Yleiskirjeessä A 20/98 on tarkemmat ohjeet siitä, milloin sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta.

2.2.5

"Väliinputoajien" asema lainmuutoksen jälkeen

Jos henkilöllä ei ole ollut 1.1.1994 jälkeen oikeutta työttömyyseläkkeeseen sen vuoksi, ettei hän ole täyttänyt tulevan ajan edellytystä, hänellä on oikeus saada hakemuksesta työttömyyseläke vapaakirjana 1.1.2000 alkaen. Edellytyksenä on, että hän muutoin täyttää työttömyyseläkkeen saamisen ehdot. Sama koskee henkilöä, joka ei ole aikaisemmin edes hakenut työttömyyseläkettä.

Eläke myönnetään näille henkilöille hakemista seuraavan kuukauden alusta. Tämä johtuu siitä, että useimmat näistä henkilöistä ovat jo saaneet jotain muuta sosiaaliturvaetuutta, joka olisi perittävä takaisin, jos

Lakiosasto

20.12.1999

eläke myönnettäisiin takautuvasti. Jotta työttömyyseläkkeeseen tämän säännöksen perusteella oikeutetut ehtisivät hakea eläkettä heti lain voimaantulosta lukien, eläke kuitenkin myönnetään 1.1.2000 alkaen, jos hakemus tehdään vuoden 2000 tammikuun loppuun mennessä. Jos eläkehakemus tehdään myöhemmin, eläke myönnetään hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos henkilölle kuitenkin jo suoritetaan lainvoimaisen päätöksen perusteella varhennettua vanhuuseläkettä, ei työttömyyseläkkeen myöntäminen takautuvasti ole enää mahdollista. Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan varhennetun vanhuuseläkkeen voi peruuttaa kirjallisesti ennen kuin päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Eläketurvakeskus lähettää eläkelaitoksille tietoja tulevan ajan puuttumisen vuoksi hylätyistä hakemuksista ja hakematta jättäneistä henkilöistä. Eläkelaitos tiedottaa eläkkeen hakemismahdollisuudesta ao. henkilöille.

2.3

Yhteenveto voimaantulosta

Ikä sekä tilanne lain voimaantullessa 1.1.2000

Jos henkilö on syntynyt vuonna 1945 tai sen jälkeen, häneen sovelletaan aina 1.1.2000 voimaantulevia uusia säännöksiä.

Jos henkilö on syntynyt ennen vuotta 1945, häneen sovelletaan vanhoja, ennen 1.1.2000 voimassa olleita säännöksiä, jos uusien säännösten voimaantullessa 1.1.2000

- hänellä on oikeus TTL:n mukaiseen työttömyyspäivärahaan (täysi, soviteltu tai vähennetty) tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, tai
- hän on enintään 10 kuukauden mittaisessa työsuhteessa, johon sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta.

Vaikka henkilö ei täyttäisikään em. edellytyksiä 1.1.2000, kuuluu hän vanhojen säännösten piiriin, jos

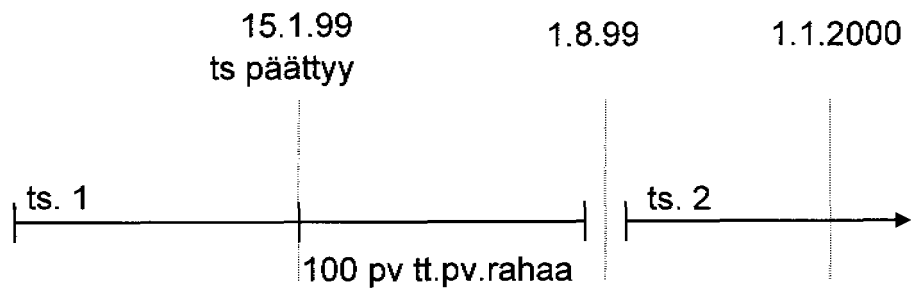
- hän on saanut työttömyyspäivärahaa tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista aikuiskoulutustukea ennen eläkeoikeudellisen työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista vähintään 100 päivältä vuonna 1999.

Lakiosasto

20.12.1999

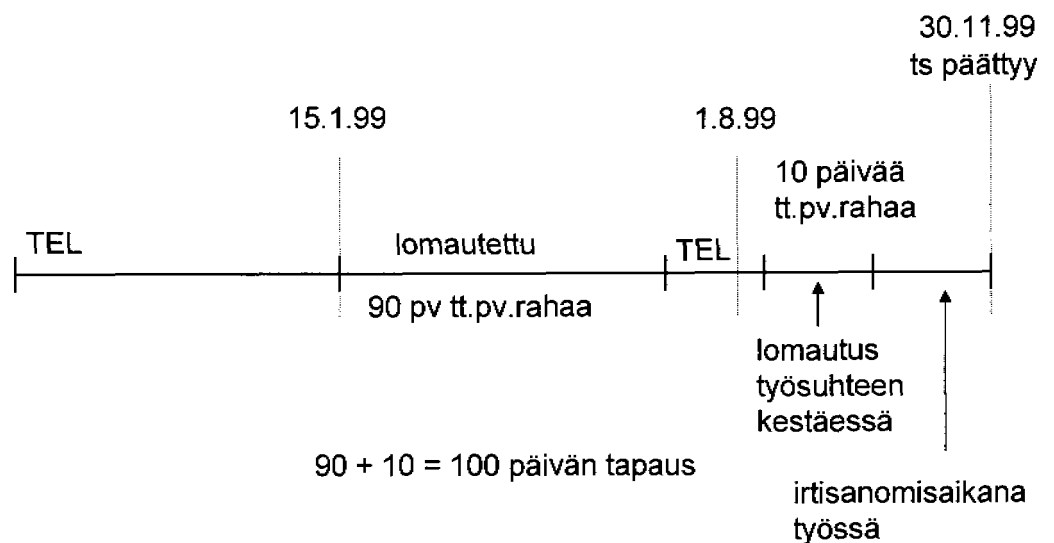
Esimerkkejä 100-päivän tilanteesta

1. 100-päivän tapaus "vanhat säännökset"

Henkilö on saanut vuonna 1999 päivärahaa 100 päivältä ja mennyt sen jälkeen uuteen työsuhteeseen, joka on voimassa 1.1.2000. Henkilö kuuluu 100-päivän säännön perusteella suojattuihin.

2. 100-päivän tapaus

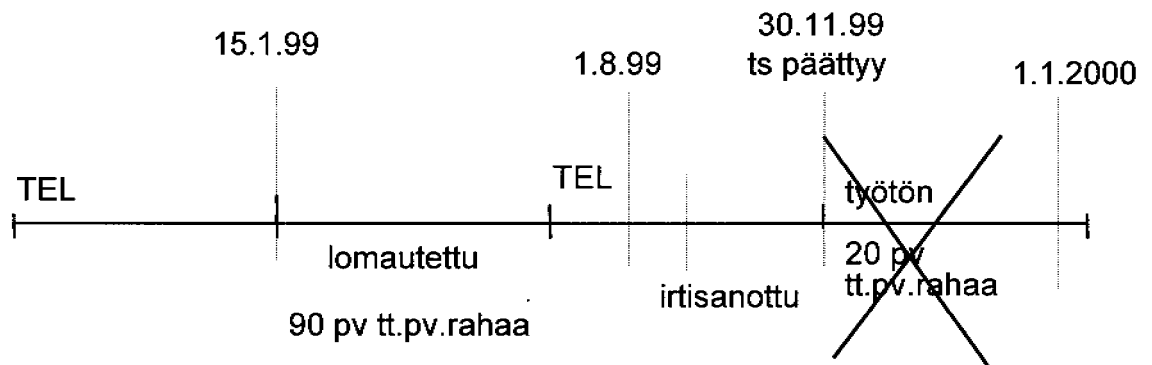

Vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa 100 päivältä ennen työsuhteen päättymistä, joten henkilö kuuluu 100-päivän säännön perusteella suojattuihin.

Lakiosasto

20.12.1999

3. Ei 100-päivän tapaus

Koska työsuhde päättyy 1.8.1999 jälkeen tapahtuneen irtisanomisen vuoksi, ei työsuhteen päättymisen jälkeen maksettuja päivärahopäiviä oteta huomioon 100 päivää laskettaessa, joten henkilö ei kuulu 100-päivän säännön perusteella suojattuihin. Jos irtisanominen on tapahtunut ennen 1.8.1999, myös 20 päivää otetaan huomioon 100 päivää laskettaessa.

Oikeus päivärahaan

Työntekijällä katsotaan voimaantulosäännöstä sovellettaessa olevan oikeus TTL:n mukaiseen työttömyyspäivärahaan myös silloin kun hänellä lain voimaantullessa 1.1.2000

- on meneillään TTL:n mukainen omavastuu-aika (TTL 12 §), tai
- ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan TTL:n 16 §:n 4 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän syyn (mm. sairaus, laitoshoido) takia, tai
- ei ole oikeutta TTL:n mukaiseen työttömyyspäivärahaan kultaisen kädenpuristuksen, loma-ajanpalkan tai lomakorvauksen jaksottamisen vuoksi (TTL 5 §:n 1 momentin kohdat 13 ja 15). Oikeus tulevan ajan eläkkeeseen tutkitaan kuitenkin näissä tilanteissa normaalisti.

Irtisanomisen tai lomautuksen tai irtisanoutumisen ajankohta

Jos henkilöllä on oikeus työttömyyspäivärahaan lain voimaantullessa 1.1.2000, edellytetään vanhojen säännösten piiriin pääsemiseksi lisäksi vielä, että

- henkilö on irtisanottu tai lomautettu, tai hän on itse irtisanoutunut viimeistään 31.7.1999, kuitenkin ottaen huomioon, että jos työsuhteen irtisanomisaika on kuusi kuukautta, pitää irtisanomisen olla tapahtunut viimeistään 30.6.1999.

Lakiosasto

20.12.1999

Lisäksi on huomattava, että jos työntekijä on 1.8.1999 ollut määräaikaisessa, kuitenkin vuoden 1999 aikana päättyvässä työsuhteessa, sovelletaan häneen vanhoja säännöksiä. Määräaikaisen työsuhteen päättyminen ei edellytä irtisanomista.

3

TULEVAN AJAN VAATIMUKSEN POISTAMINEN

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä 1.1.1994 alkaen ollut tulevan ajan vaatimus poistuu 1.1.2000 alkaen.

Työttömyyseläke voidaan myöntää tästä ajankohdasta lähtien

- entisen muotoisena tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä
- uusien säännösten mukaisena lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä
- vapaakirjana
- uusien säännösten mukaisena työsuhteen ehtojen mukaan lasketun karttuneen eläkkeen suuruisena, kun työsuhteen eläkeikä on alle 65 vuotta. Tästä kerrotaan tarkemmin kohdassa 4.3.

Lepäävän tulevan ajan sisältävällä eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, jossa tulevan ajan eläkkeenosaa ei makseta työttömyyseläkkeeseen, vaan se lisätään vanhuuseläkkeeseen ja perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen.

Jos henkilö voimaantulosäännöksen mukaan kuuluu vanhojen säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, työttömyyseläke myönnetään tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä. Jos henkilö kuuluu uusien säännösten piiriin ja tulevan ajan oikeus on voimassa, tulevan ajan eläkkeenosaa ei liitetä työttömyyseläkkeeseen vaan se jätetään lepäämään. Jos tulevan ajan oikeutta ei ole, työttömyyseläke myönnetään vapaakirjana.

Tulevan ajan oikeus tutkitaan joko ensimmäisenä lisäpäivänä, eläketa-
pahtumapäivänä tai ensimmäisen sellaisen työsuhteen ensimmäisenä päivänä, johon sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta.

4

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MÄÄRÄ

Työttömyyseläkkeen määrään voi vaikuttaa se, sovelletaanko eläkkeeseen ennen vai jälkeen 1.1.2000 voimassa olevia säännöksiä.

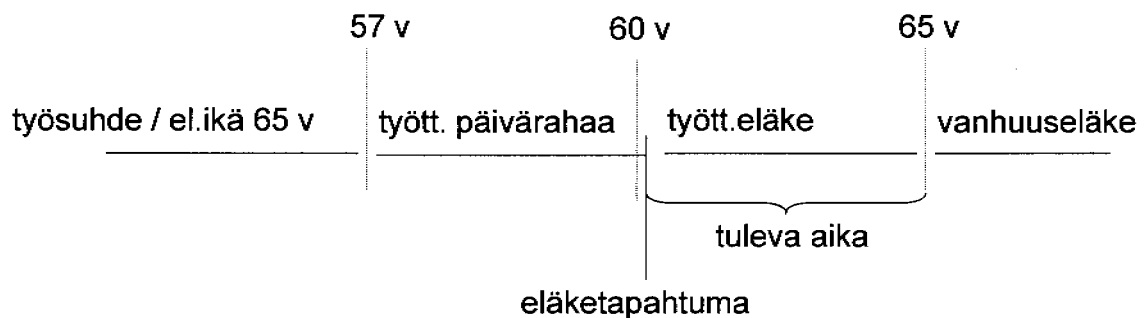
Lakiosasto

20.12.1999

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka hakijalle olisi myönnetty, jos hänellä olisi ollut eläketapahtumahetkellä oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkkeenosaa, vaikka tulevan ajan oikeus olisi voimassa eläketapahtumahetkellä. Jos tulevan ajan oikeutta ei ole, työttömyyseläke lasketaan 1.1.2000 alkaen voimassa olevien vapaakirjan ehtojen mukaisesti.

Työttömyyseläkkeeseen lisätään vapaakirjan perusteella laskettu mahdollinen työeläkelisä ja lapsikorotus. Lepäävän tulevan ajan eläkkeenosa ja siitä lasketut työeläkelisä ja lapsikorotus lisätään vasta vanhuuseläkkeeseen. Perhe-eläkettä laskettaessa ei oteta huomioon lapsikorotusta, joten sen osuutta tulevan ajan eläkeosuudesta ei lisätä edunjättäjän eläkkeeseen.

Esimerkki

- työttömyys on alkanut 57 vuoden iässä, mistä alkaen ansiopäivärahaa yhdenjaksoisesti
- työsuhteista karttunut eläke 5 100 mk/kk, eläkepalkka 10 500 mk/kk
- työttömyyseläke myönnetään lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä

karttunut eläke	5 100,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	240,00	mk/kk
	<u>5 340,00</u>	mk/kk

- tuleva aika lasketaan 60 vuoden täyttämiskuukauden viimeisestä päivästä eläkeikään, joka on 65 vuotta

lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa	420,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	20,00	mk/kk
	<u>440,00</u>	mk/kk

Lakiosasto

20.12.1999

- työttömyyseläkkeenä maksetaan 5 340,00 mk/kk
- vanhuuseläkkeenä maksetaan 5 780 mk/kk
- työeläkelisää ei muodostu eläketapahtumavuodelta eli 60 iän täyttämivuodelta

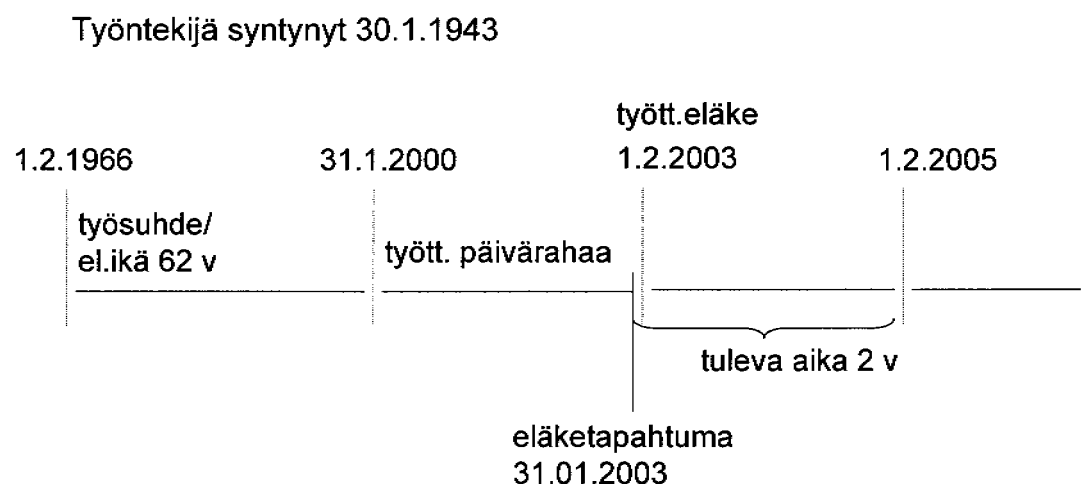
4.1

Työttömyyseläkkeen määrä kun työsuhteessa on alennettu eläkeikä

Vapaakirjan ehdot ja perusteet muuttuvat vuoden vaihteessa. Uusia ehtoja sovelletaan vapaakirjoihin, joissa työsuhde päättyy 1.1.2000 tai sen jälkeen. Vapaakirjan ehtoja ei sovelleta työttömyyseläkkeisiin, joihin liittyy lepäävän tulevan ajan eläkkeenosa. Niitä ei sovelleta myöskään työttömyyseläkkeisiin, joissa on voimassa tulevan ajan oikeus eläketapahtumahetkellä, mutta tosiasiallista tulevaa aikaa ei voida liittää eläkkeeseen, koska 65 vuotta alempi eläkeikä on jo täytetty.

Kun työttömyyseläke myönnetään lepäävän tulevan ajan sisältävänä, tosiasiallinen tuleva aika liitetään eläketapahtumasta alennettuun eläkeikään. Työttömyyseläke maksetaan työsuhteen kestoajan perusteella karttuneen eläkkeen suuruisena. Kun tällainen työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai perhe-eläkkeeksi, siihen lisätään tulevan ajan eläkkeenosa.

Esimerkki, jossa työsuhteen eläkeikä on 62 vuotta

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
- on oikeus tulevaan aikaan, lepäävä tuleva aika 31.1.2003-30.1.2005

Lakiosasto

20.12.1999

- työeläkelisään oikeuttavia ansiopäivärahopäiviä vuosina 2000 - 2002 yhteensä 745

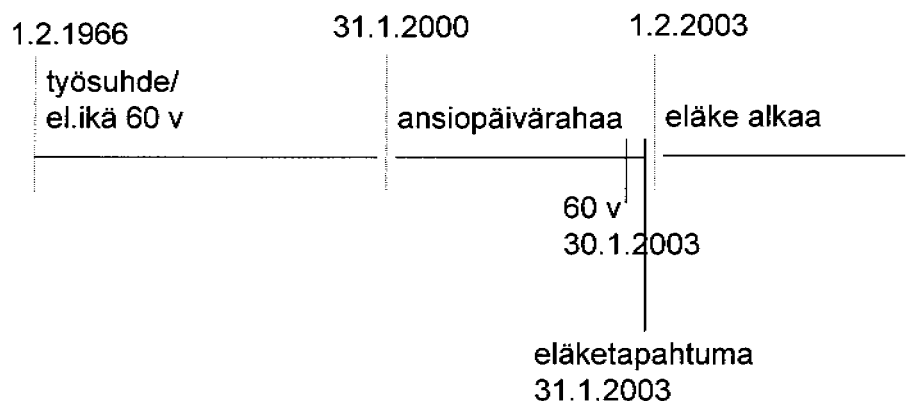
karttunut eläke 51 %	5 100,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	285,86	mk/kk
	<u>5 385,86</u>	mk/kk

lepäävä tulevan ajan eläkkeenos	160,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä	8,97	mk/kk
	<u>168,97</u>	mk/kk

- työttömyyseläkkeenä maksetaan 1.2.2003 alkaen 5 385,86 mk/kk
- vanhuuseläkkeenä maksetaan 1.2.2005 alkaen 5 554,83 mk/kk

Esimerkki, jossa työsuhteen eläkeikä 60 vuotta

Työntekijä syntynyt 30.1.1943

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
- työeläkelisään oikeuttavia ansiopäivärahopäiviä vuosina 2000-2002 yhteensä 745
- tulevan ajan oikeus on voimassa eläketapahtumahetkellä 31.1.2003, mutta eläkkeeseen ei voida liittää tosiasiallista tulevaa aikaa, koska eläkeikä on täyttynyt 30.1.2003
- vapaakirjan ehtoja ja perusteita ei niihin 1.1.2000 alkaen tehtävän muutoksen mukaan sovelleta tällaiseen työttömyyseläkkeeseen, vaan eläke myönnetään työsuhteen ehtojen mukaan (siis

Lakiosasto

20.12.1999

ilman normeerausta). Työttömyyseläke muuttuu samasta ajankohdasta yhtä suureksi vanhuuseläkkeeksi.

karttunut eläke 51 %	5 100,00	mk/kk
työeläkelisä v. 2000 - 2002	285,86	mk/kk
	<u>5 385,86</u>	mk/kk

4.2

Uusi työssäoloehto

Työttömänä ollut työntekijä saattaa palata työhön siten, että hän täyttää uudelleen TTL:n mukaisen 43 viikon työssäoloehdon. Näin voi käydä, jos työssäoloehto täyttyy joko ennen lisäpäivien alkamista (TTL 26 §:n 2 mom.) tai 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Jos tällainen työntekijä on voimaantulosäännöksen mukaan jäänyt vanhojen säännösten piiriin, voidaan hänelle jatkossa myöntää työttömyyseläke, jossa on mukana tulevan ajan eläkkeenosa.

5

ELÄKETAPAHTUMA

Eläketapahtuma määräytyy sen mukaan, sovelletaanko työttömyyseläkkeeseen ennen vai jälkeen 1.1.2000 voimassaolevia säännöksiä. Jos sovelletaan vanhoja säännöksiä, myös eläketapahtuma määräytyy vanhojen säännösten mukaan. Jos taas sovelletaan uusia säännöksiä, eläketapahtuma määräytyy uusien säännösten mukaan.

5.1

Uudet säännökset

Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jolloin hakija täyttää kaikki työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Siten lainmuutoksen johdosta eläketapahtuma siirtyy yleensä myöhemmäksi. Tämä vaikuttaa eläketapahtuman perusteella määräytyviin tarkastelujaksoihin mm. työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä olevan 5/15-vuoden ja tulevan ajan oikeuden edellytyksenä olevaan 12 kk/10-vuoden sääntöjen määräytymiseen niin, että laskentavuodet siirtyvät yleensä yhdellä vuodella. Koska jälkikarenssiaikaa laskettaessa otetaan huomioon sairauspäivärahapäivät vain kolmen vuoden ajalta ennen eläketapahtumaa, vaikuttaa eläketapahtuman siirtyminen tältä osin myös tulevan ajan oikeuden määräytymiseen.

Työeläkelisää eläketapahtuman myöhentyminen korottaa, koska vain eläkkeen eläketapahtumavuoden ansiopäivärahapäivät jäävät työeläkelisän ulkopuolelle.

Lakiosasto

20.12.1999

Eläketapahtumapäivä

Eläketapahtumapäivä on yleensä työttömyyseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden viimeinen päivä. Tämä edellyttää, että työvoimatoimiston todistus on kirjoitettu kuukauden kuluessa työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen antaman päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä.

Työttömyyspäivärahan enimmäismäärä täyttyy lisäpäivien saajalla 60 vuoden täyttämiskuukauden lopussa. Jos työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä on kuukauden sisällä työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä, eläketapahtumapäivä on 60 vuoden täyttämiskuukauden viimeinen päivä. Jos työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä ei ole kuukauden sisällä, eläketapahtumapäivä on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

Esimerkki

- 60 vuotta täyttyy 5.4.
- päivärahatodistus on päivätty 15.4. ja työvoimatoimiston todistus 10.5.
- eläketapahtumapäivä on 30.4. ja työttömyyseläke alkaa 1.5.
- jos esimerkissä työvoimatoimiston päiväys olisi vasta 20.5., eläketapahtumapäivä olisi 20.5. ja eläke alkaisi 1.6.

Päivärahaa maksetaan kalenterikuukauden loppuun myös silloin, kun työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on 500 päivää ja se täyttyy keskellä kuukautta. Eläketapahtumapäivänä pidetään myös tällöin 500 päivän täyttämiskuukauden viimeistä päivää, jos työvoimatoimiston todistus on kirjoitettu kuukauden kuluessa työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen antaman päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä.

TTL:n mukaisen työssäoloehdon täyttänyt yrittäjä saa työttömyyspäivärahaa saman työttömyyden perusteella enintään 500 päivää. Yrittäjillä ei ole lisäpäiväoikeutta. Jos tällainen enimmäismäärä on täyttynyt jo aikaisemmin ja työttömyys jatkuu 60 vuoden ikään saakka, päivärahatodistus kirjoitetaan 60 vuoden täyttämiskuukautena. Jos työvoimatoimiston päiväys on kuukauden sisällä päivärahatodistuksen päiväyksestä, eläketapahtumapäivä on 60 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeinen päivä. Jos työvoimatoimiston todistus kirjoitetaan yli kuukauden kuluttua, eläketapahtumapäivä on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

Lakiosasto

20.12.1999

5.2

Vanhat säännökset

Eläketapahtuma on vanhoja säännöksiä sovellettaessa kauimmainen työttömyyspäiväraha- tai työmarkkinatukipäivä laskettuna 60 viikkoa taaksepäin päivärahatodistuksen allekirjoituspäivästä. Edellytyksenä on kuitenkin, että työvoimatoimiston todistus on päivätty kuukauden kuluessa päivärahatodistuksen päiväyksestä. Jollei 60 viikon ja yhden kuukauden tarkastelujakson sisällä ole työttömyyspäiväraha- tai työmarkkinatukipäiviä, eläketapahtuma on työvoimatoimiston todistuksen allekirjoituspäivä.

6

VAPAAKIRJATYÖTTÖMYYSELÄKKEEN TAKAUTUVA MYÖNTÄMINEN

Työttömyyseläkkeen saaminen on 1.1.1994 jälkeen edellyttänyt tulevan ajan oikeuden voimassaoloa. Kun tulevan ajan oikeuden vaatimus työttömyyseläkkeen saamisen ehdoista takautuvasti poistetaan, esille voi tulla seuraavanlaisia tilanteita:

- henkilö on aiemmin hakenut työttömyyseläkettä, mutta hakemus on hylätty tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi tai
- henkilö ei ole hakenut työttömyyseläkettä ollenkaan, koska hän on jo ennakkoneuvonnassa saanut tiedon, että eläkeoikeutta ei ole tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi
- useat henkilöt ovat edellä mainitussa tilanteessa hakeneet varhennettua vanhuuseläkettä.

6.1

Ketä takautuva myöntäminen koskee

Tulevan ajan oikeuden edellytyksen täyttymättä jääminen on merkinnyt myös työttömyyseläkeoikeuden menetystä. Eläkeoikeuden menettäminen on saattanut johtua mm. liian pitkään jatkuneesta tai eläketapahtuman suhteen liian aikaisin sattuneesta sairauslomasta tai muusta päivärahattomasta kaudesta (useimmiten työnantajan työsuhteen päättymiseen liittyen maksamasta raha-suorituksesta "kultaisesta kädenpuristuksesta").

Henkilö on saattanut saada työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän (TTL 26 §:n 1 mom.) pääsemättä sen jälkeen kuitenkin työttömyysputkeen, koska enimmäismäärä on täytynyt ennen lisäpäiviin (TTL 26 §:n 2 mom.) oikeuttavan ikärajan täyttymistä. 1.1.1994 voimassa olleen lainsäädännön mukaan hänen eläkehakemuksensa on jouduttu hyl-

Lakiosasto

20.12.1999

käämään tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi. Koska tulevan ajan oikeutta ei työttömyyseläkkeessä enää vaadita, tulee näille henkilöille jatkossa hakemuksesta myöntää työttömyyseläke, jos eläkkeen saamisen muut edellytykset (mm. 5/15-vuoden sääntö) täyttyvät.

Jos henkilöllä on viimeksi ollut julkista palvelua (esim. KVTEL, VEL), josta hänelle on myönnetty vanhuuseläke alennetusta eläkeiästä ja hänelle on vajaiden palvelusvuosien vuoksi eläkkeelle siirtymisen jälkeen maksettu vähennettyä päivärahaa, ei hänelle ole aiemmin voitu myöntää työttömyyseläkettä yksityisen sektorin vapaakirjojen osalta tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi. Tällaisille henkilöille eläke voidaan hakemuksesta lainmuutoksen jälkeen myöntää vapaakirjaeläkkeenä, jos muut eläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät.

6.2

Menettely lainmuutoksen vuoksi

Aikaisemmin hylätty

Jos eläkehakemus on hylätty tulevan ajan oikeuden puuttumisen vuoksi, työttömyyseläke myönnetään hakemuksesta ansaittuna eläkkeenä eli vapaakirjana, jos muut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät.

Työttömyyseläkettä ei ole haettu tulevan ajan puuttumisen vuoksi

Myös ne työntekijät, jotka eivät ole aikaisemmin lainkaan hakeneet työttömyyseläkettä tulevan ajan puuttumisen vuoksi, voivat hakemuksesta saada vapaakirjaeläkkeen, jos muut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät.

6.3

Eläkkeen alkaminen

Vapaakirjaeläke myönnetään hakemista seuraavan kuukauden alusta, aikaisintaan kuitenkin 1.1.2000 alkaen. Jos hakemus on tehty tammi-kuussa 2000, eläke voidaan myöntää lain voimaantulosta 1.1.2000 lukien. Jos eläkettä haetaan myöhemmin, eläke myönnetään hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien.

Jos työttömyyseläke on hylätty vanhojen säännösten mukaisesti tulevan ajan puuttumisen vuoksi ja eläkkeen hakija on nyt jo kuollut, ei hänen työttömyyseläkeasiaansa käsitellä enää uudelleen. Tämä johtuu siitä, että työttömyyseläke on henkilökohtainen etuus, jota muut eivät enää kuoleman jälkeen voi hakea.

Lakiosasto

20.12.1999

6.4

Varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevat

Henkilö on voinut hylkäävän työttömyyseläkepäättöksen saatuaan tai ennakkoneuvonnassa saamansa neuvon perusteella hakea itselleen varhennettua vanhuuseläkettä. Jos varhennettua vanhuuseläkettä koskeva päätös on jo saanut lainvoiman, ei eläkepäättöstä voi enää jälkikäteen muuttaa, vaan tällaiset henkilöt jäävät lainmuutoksen ulkopuolelle.

6.5

Työttömyystodistus ja eläketapahtumapäivä

Työttömyyseläkkeen myöntämiseksi edellytetään mm., että työntekijä on työttömäksi joutumista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työeläkelakien mukaista peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta. Lisäksi hänen tulee esittää työvoimatoimiston todistus siitä, että hän on työvoimatoimistossa työttömänä työnhakijana eikä hänelle voida osoittaa työtä. Henkilön tulee myös esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistus siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahaan. Eläketapahtumapäivä määräytyy työttömyystodistuksen mukaan.

Hakemus hylätty

Jos työttömyyseläkehakemus on aikaisemmin hylätty tulevan ajan puuttumisen vuoksi, ei eläkkeenhakijan tarvitse toimittaa uutta työttömyystodistusta hakemuksen liitteeksi. Eläketapahtumapäivä määrätään vanhojen säännösten mukaisesti eli se on päivä, jolta eläkkeenhakijalle on ensimmäisen kerran suoritettu työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea 60 viimeksi kuluneen viikon aikana laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää. Näissä tilanteissa voidaan siis käyttää vanhan todistuksen tietoja.

Eläkettä ei ole haettu

Kun eläke myönnetään työntekijälle, joka ei tulevan ajan puuttumisen vuoksi ole hakenut eläkettä aikaisemmin, eläketapahtumapäivä määrätään vanhojen säännösten mukaisesti. Tällaisiin tapauksiin tarvitaan hakemuksen liitteeksi todistus päivärahahan maksamisesta ja työnhakijana olemisesta. Lähtökohtaisesti päivärahahan maksaja määrittelee eläketapahtumapäivän "teknisesti". Jos kassa on aikanaan kirjoittanut henkilölle todistuksen päivärahaoikeuden täyttymisestä ja todistuksessa on myös työvoimatoimiston leima ilman, että eläkettä on haettu, voidaan tätä todistusta käyttää eläketapahtumapäivän määrittelemiseksi.

Lakiosasto

20.12.1999

Jollei työttömyystodistusta ole aikaisemmin kirjoitettu, hakija hankkii itse todistuksen. Jos todistus on jo kirjoitettu, eläkelaitos selvittää työttömyyden jatkumisen joko puhelimitse työvoimatoimistosta tai tarkistaa 3270-näytöiltä, saako hakija Kelalta työmarkkinatukea.

7

TYÖTTÖMYYSELÄKE MUUKSI ELÄKKEEKSI

7.1

Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi

Jos työttömyyseläke on myönnetty vanhojen säännösten mukaisesti tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä, ei eläkkeen määrä muutu työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Kun työttömyyseläke, joka on myönnetty lepävän tulevan ajan sisältävänä, muuttuu vanhuuseläkkeeksi, lisätään tulevan ajan eläkkeenosa vanhuuseläkkeeseen.

Esimerkki

- työsuhteen eläkepalkka 10 000 mk/kk
  - työssäoloaika 25 vuotta = 300 kk
karttunut eläke 37,5 %	3 750,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä 10,2 %	382,50	mk/kk
	4 132,50	mk/kk
lepävä tulevan ajan eläkkeenosa 4 %	400,00	mk/kk
tästä laskettu työeläkelisä 10,2 %	40,80	mk/kk
	440,80	mk/kk
- työttömyyseläkkeenä maksetaan 4 132,00 mk/kk
  - vanhuuseläkkeenä maksetaan 4 573,30 mk/kk

Jos tulevan ajan oikeus on sammunut työttömyyseläkettä myönnettäessä ja eläke myönnetään vapaakirjaeläkkeenä, ei eläkkeen määrässä tapahdu muutosta sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

7.2

Työttömyyseläke varhennetuksi vanhuuseläkkeeksi

Jos työttömyyseläkkeen saaja hakee varhennettua vanhuuseläkettä ja hänellä on siihen oikeus, lakkautetaan työttömyyseläke varhennetun vanhuuseläkkeen alkamiseen.

Lakiosasto

20.12.1999

Jos työttömyyseläke on myönnetty karttuneen eläkkeen suuruisena (=vapaakirjaeläke), lasketaan eläkkeeseen vain varhentamiskuukausien mukaan määräytyvä varhennusvähennys.

Jos taas työttömyyseläke on myönnetty tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä, lasketaan varhennettu vanhuuseläke seuraavasti (riippumatta siitä, maksetaanko työttömyyseläkkeessä tulevan ajan osuutta vai ei):

- karttuneeseen eläkkeeseen (=vapaakirjoihin) lisätään eläkejaksosta eläketapahtuman ja työttömyyseläkkeen päättymisen väliseltä ajalta karttunut eläke. Tämän jälkeen lisätään mahdollinen työeläkelisä ja lapsikorotus sekä tehdään yhteensovitus. Yhteensovitettuun eläkkeeseen tehdään varhentamiskuukausien mukaan määräytyvä varhennusvähennys.

7.3

Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi tai yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi

Jos työttömyyseläkkeen saaja tulee työkyvyttömäksi, täysi työkyvyttömyyseläke tai yksilöllinen varhaiseläke määrätään maksetun työttömyyseläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyseläkkeessä on ollut tulevan ajan eläkkeenosa lepäävänä, ei työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen lisätä tätä lepäävää tulevan ajan eläkkeenosaa.

Tulevan ajan eläkkeenosa ja tältä ajalta laskettava mahdollinen työeläkelisä ja lapsikorotus lisätään kuitenkin eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi myös silloin, kun työttömyyseläke on ensin muuttunut työkyvyttömyyseläkkeeksi.

7.4

Perhe-eläke työttömyyseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeeksi muuttuneen työttömyyseläkkeen jälkeen

Perhe-eläkkeen suuruus määrätään edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjän omassa eläkkeessä on ollut lepäävä tulevan ajan eläkkeenosa, se lisätään mahdollisine työeläkelisineen perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen.

Lakiosasto

20.12.1999

8

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN MYÖNTÄMINEN MUUN ELÄKKEEN JÄLKEEN

8.1

Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi

Osatyökyvyttömyyseläkettä saavalla saattaa olla oikeus työttömyyspäivärahaan ja sen perusteella myöhemmin työttömyyseläkkeeseen.

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saava työntekijä täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi. Se on yhtä suuri kuin työkyvyttömyyseläke, jonka hän olisi saanut, jos mainittu osaeläke olisi muutettu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä leppävänä olevaa tulevan ajan eläkkeenosaa. Työttömyyseläke määrätään kuitenkin vähintään maksetun osaeläkkeen suuruiseksi, ellei esim. yhteensovituksesta muuta johdu. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osaeläkettä, katsotaan osaeläke työttömyyseläkkeen osasuoritukseksi.

Esimerkki

Henkilön osatyökyvyttömyyseläke on 2 500 mk/kk, josta tulevan ajan osuus on 500 mk/kk.

Työttömyyseläke on täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen eli 5 000 mk/kk, josta tulevan ajan osuutta on 1 000 mk/kk.

Työttömyyseläke maksetaan ilman tulevan ajan osuutta eli 4 000 mk:n suuruisena.

Uusia säännöksiä sovelletaan, jos sekä osatyökyvyttömyyseläkkeen että työttömyyseläkkeen eläketapahtumat sattuvat 1.1.2000 tai sen jälkeen eikä hakija kuulu voimaantulosäännöksellä suojattuihin.

Muissa tapauksissa sovelletaan edelleen vanhoja säännöksiä, joiden mukaan työttömyyseläkkeessä voi olla täysi tulevan ajan eläkkeenosaa.

8.2

Osa-aikaeläkkeen jälkeinen työttömyyseläke

Jos osa-aikaeläkettä saava henkilö jää työttömäksi, hänen osa-aikaeläkkeensä päättyy. Työsuhteen päättymisen jälkeen hän voi saada työttömyyspäivärahaa ja täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Lakiosasto

20.12.1999

Osa-aikaeläkkeensaajan työajassa ja ansiotuloissa saattaa myös tapahtua sellaisia muutoksia, ettei hänellä ole enää oikeutta eläkkeeseen. Hänellä saattaa kuitenkin tällöin olla oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan ja sen jälkeen työttömyyseläkkeeseen.

Molemmissa edellä mainituissa tilanteissa työttömyyseläkettä myönnettäessä tutkitaan tulevan ajan edellytysten täyttyminen. Jos edellytykset täyttyvät, myönnetään työttömyyseläke täysitehoisena, mutta maksetaan ilman tulevan ajan eläkkeenosaa. Sekä työsuhteista, että mahdollisesti eläkejaksoista (=ansion alenema) lasketut tulevan ajan eläkkeenosat lisätään aikanaan vanhuuseläkkeeseen tai tällaisen työttömyyseläkkeensaajan jälkeen myönnettävään perhe-eläkkeeseen.

Uusia säännöksiä sovelletaan, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtuma on 1.1.2000 tai sen jälkeen eikä hakija kuulu voimaantulosäännöksellä suojattuihin.

8.3

Entiset perusteet

Säännökset eläkkeen myöntämisestä entisin perustein eivät tässä yhteydessä muutu.

9

ELÄKEVAKUUTTAMINEN ELÄKKEEN AIKANA

Täysitehoisen eli tulevan ajan sisältävän eläkkeen aikana tapahtuneesta työskentelystä työnantajan ei tarvitse maksaa TEL:n mukaisia vakuutusmaksuja.

Lepäävän tulevan ajan eläkkeenosan sisältävänä myönnettyä työttömyyseläkettä pidetään täysitehoisena eläkkeenä, jonka aikana tehdystä työstä ei kartu eläkettä, eikä työnantajan tarvitse maksaa TEL-vakuutusmaksuja tällaisen työntekijän ansiotuloista. Myös tällaisen työttömyyseläkkeen jatkoksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä pidetään täysitehoisena eläkkeenä.

Jos eläke on myönnetty vapaakirjaeläkkeenä, karttuu sen aikaisesta työskentelystä lisää eläkettä. Tällöin työntekijän ansiotyö tulee vakuuttaa työeläkelakien mukaan.

LEL- ja TaEL-vakuutusmaksut peritään aina myös eläkkeellä olevan työntekijän LEL:n ja TaEL:n alaisista ansioista riippumatta siitä, onko eläkkeessä tulevan ajan oikeus vai ei.

Lakiosasto

20.12.1999

10

IKÄÄNTYVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖLLISTYMISEDellyTYSTEN
PARANTAMINEN

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantamiseksi säädettiin 1 päivänä heinäkuuta 1998 voimaantullut määräaikainen erityislaki (laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta). Lain tarkoituksena oli, että ikääntynyt työtön voi ottaa vastaan aikaisempaa heikommin palkatun työn ilman, että tulevan ajan eläkkeenosa laskettaisiin tämän alemmpipalkkaisen työn perusteella.

Lakia sovellettaessa edellytettiin, että henkilöllä oli oikeus tulevaan aikaan paitsi tällaisen enintään kymmenen kuukautta jatkuvan työsuhteen alkaessa, myös eläketapahtumahetkellä. Jos tällainen henkilö meni työsuhteeseen sen jälkeen kun hän oli alkanut saada työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin mukaan lisäpäiviltä, tulevan ajan oikeus aikaisemmasta työsuhteesta säilyi eläketapahtumahetkeen asti TEL:n 6 a §:n 3 momentin nojalla.

Tulevan ajan oikeus ei kuitenkaan aina säilynyt, jos 55 vuotta täyttänyt työtön otti työn vastaan ennen ensimmäistä lisäpäivää. Tämä johtui siitä, että tällaisen ennen lisäpäivää alkaneen uuden, enintään kymmenen kuukauden työsuhteen perusteella työttömyyspäivärahoikeus saattoi alkaa uudelleen. Koska eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työttömyyspäivärahoikeus on päättynyt, työttömyyspäivärahan uudelleen alkamisen vuoksi eläketapahtumahetki siirtyi samalla myöhemmäksi. Kun tulevan ajan oikeus tutkittiin eläketapahtumahetkellä, oli aikaisemman, parempipalkkaisen työsuhteen päättymisestä tällaisessa tapauksessa kulunut jo niin pitkä aika, ettei aikaisemman työsuhteen perusteella enää ollut oikeutta tulevaan aikaan. Tuleva aika liittyi tällöin uuteen, enintään kymmenen kuukauden työsuhteeseen mainitun erityislain 3 §:n 4 momentin mukaan (yleiskirje A 20/98).

10.1

Lainmuutos 1.1.2000

Määräaikainen laki 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta säädetään pysyväksi 1.1.2000 alkaen.

Lisäksi lakia muutetaan siten, että tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään ainoastaan ensimmäisen, enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alussa. Enää ei siis edellytetä, että tuleva aika olisi voimassa myös eläketapahtumahetkellä.

Jos tulevan ajan oikeus on voimassa aikaisemmasta työsuhteesta enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alkaessa, tulevaa aikaa ei voi enää menettää edes uuden päivärahakauden takia. Tule-

Lakiosasto

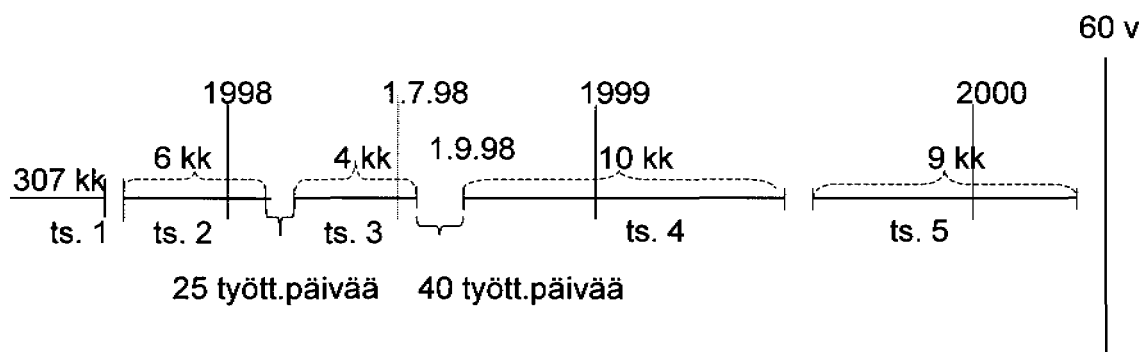
20.12.1999

van ajan oikeus säilyy siinäkin tapauksessa, että työsuhde johon se liitetään on päättynyt ennen 1.1.2000.

Eläkettä laskettaessa tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläketapahtumasta vanhuuseläkeiän täyttämiseen asti. Kaikista tulevaan aikaan oikeuttavan työsuhteen jälkeen päättäneistä, lain edellytykset täyttävistä työ- tai virkasuhteista karttuu eläkettä normaalien karttumasääntöjen mukaisesti eläketapahtumaan saakka.

Esimerkki

Työntekijä syntynyt 27.6.1940

Tuleva aika liittyy vuonna 1998 päättyneeseen kuuden kuukauden työsuhteeseen (ts. 2), koska tuleva aika oli voimassa ensimmäisen, 1.9.1998 alkaneen enintään kymmenen kuukautta kestäneen työsuhteen alkaessa (ts. 4). Työsuhteeseen 3 ei sovelleta lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta, koska sitä ennen ei ole 30 työttömyyspäivää. Tulevan ajan tutkinta tapahtuu näin ollen työsuhteen 4 alussa. Tuleva aika voi siis liittyä ennen lainmuutosta päättyneeseen työsuhteeseen. Esimerkkitapauksessa henkilö kuuluu suojauksen piiriin, koska 1.1.2000 voimassa olleeseen työsuhteen sovelletaan lakia 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta.

Lainmuutoksen jälkeen alkanut uusi päivärahakausi ei poista jo saavutettua oikeutta tulevaan aikaan. Mikäli henkilölle ei ole maksettu päivärahaa 60 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä 500 päivältä, eläketapahtuma siirtyy.

11

LEL:N JA TAEL:N ERITYISPIIRTEITÄ

Kun sovelletaan 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annettua lakia, myös LEL:ssä ja TaEL:ssä katsotaan työsuhteen todellista kestoja tarkasteltaessa sitä, soveltuuko laki näiden

Lakiosasto

20.12.1999

lakien mukaiseen enintään 10 kuukauden työsuhteeseen. Työsuhteesta saatavilla ansioilla ei ole siten merkitystä.

Eläketurvakeskuksen työsuhderekisterissä on LEL- ja TaEL-ansioista kuukausikohtaiset tilitystiedot. Jos samalta työnantajalta on tilityskausia peräkkäin yli kymmenen, on selvitettävä työsuhteen tarkka kesto-aika. Jos työnantajatiedot ovat puutteellisia, LEL Työeläkekassa auttaa tietojen saannissa.

Jos tuleva aika erillislakia soveltaen määräytyy joko LEL:n tai TaEL:n mukaan, tulevan ajan eläkepalkan laskennassa voidaan kuitenkin ottaa huomioon myös erillislain piiriin kuuluvien työsuhteiden ansiot, jos hakijalla on yhtenäinen LEL/TaEL-työhistoria.

Tällaiseen menettelyyn on päädytty, jotta eläkkeen laskenta ei kohtuuttomasti vaikeutuisi ja toisaalta, koska LEL:n ja TaEL:n mukainen eläkepalkka määräytyy koko työhistorian mukaan.

12

MENETTELY ELÄKEPÄÄTÖSTÄ ANNETTAESSA

12.1

Eläkepäättöksen sisältö

Kun eläkelaitos myöntää henkilölle työttömyyseläkkeen, vahvistaa se samalla päätöksellä sekä työttömyyseläkkeen että tulevan vanhuuseläkkeen määrän. Tämä on perusteltua, koska sekä työntekijän työttömyyseläkkeen määrä että vanhuuseläkkeeseen mahdollisesti lisättävä lepäävä tulevan ajan eläkkeenos lasketaan työttömyyseläkkeen eläketapahtuman perusteella. Myös mahdollisen muutoksenhaun kannalta on tarkoituksenmukaista määrätä molemmat eläkkeet samalla päätöksellä.

Eläkepäättöksellä tulee todeta, että jos henkilö palaa ansiotyöhön siten, että työttömyyseläke lakkautetaan, muuttuu päätöksellä ilmoitetun vanhuuseläkkeen määrä, koska eläkkeen määrä lasketaan tällöin uudelleen.

Lähellä vanhuuseläkeikää eläkelaitoksen tulee lähettää työttömyyseläkkeen saajalle kirje, jossa kerrotaan vanhuuseläkkeen määrä indeksikototusten jälkeen. Vanhuuseläkkeen määrästä ei tuolloin enää saa valittaa. Eläketurvakeskuksen rekisteriin ei voi työttömyyseläkepäättöksen yhteydessä viedä vanhuuseläkkeen määrää, vaan eläkelaitoksen on tehtävä ilmoitus ETK:n rekisteriin erikseen lähellä vanhuuseläkeikää.

Jos työttömyyseläkkeeseen ei sisälly lepäävää tulevan ajan eläkkeenosaa, eläkevakuutetaan työttömyyseläkkeen aikainen työskentely

Lakiosasto

20.12.1999

ja karttunut uusi eläke lisätään henkilön vanhuuseläkkeeseen. Tällöin henkilölle tulee antaa vanhuuseläkkeestä erillinen uusi päätös.

Julkisen sektorin eläkelaitokset antanevat eläkkeenhakijoille erilliset päätökset sekä työttömyyseläkkeen että vanhuuseläkkeen alkaessa.

12.2

Muutokset eläkepäättöksen antamisen jälkeen

Uusi yhteensovitus

Jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi, yhteensovituksessa huomioon otettava etuus tai jos tällaisen etuuden määrä muuttuu, tehdään eläkkeeseen uusi yhteensovitus.

Työttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos työttömyyseläkkeensaaja palaa ansiotyöhön, eikä hae keskeytetyn eläkkeen uudelleen maksamista vuoden kuluessa keskeytyksestä, työttömyyseläke lakkautetaan. Tällöin joudutaan myös vanhuuseläkkeen määrä laskemaan uudestaan. Työttömyyseläkkeen keskeyttämisellä alle vuoden ajaksi ei ole vaikutusta vanhuuseläkkeen määrään.

13

VASTUU TYÖTTÖMYYSELÄKKEISTÄ

13.1

Rahastointi

TEL:n 12 §:ssä säädetään, miten eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä miten eläkelaitoksille aiheutuvat kulut eläkkeistä ja kuntoutusrahasta jaetaan eläkelaitosten kesken. Siitä, miten työnantajat vastaavat eläkekustannuksista määrätään sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymissä erityisperusteissa.

Nyt TEL:n 12 §:n 2 momenttia muutetaan siten, että täysitehoisten työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden rahastointi yhtenäistetään. Jatkossa kummassakin eläkelajissa eläkkeestä rahastoidaan 80 prosenttia. Kyseinen muutos koskee myös yksilöllistä varhaiseläkettä, kuntoutustukea ja kuntoutusrahaa.

Työttömyyseläkkeen rahastoinnin edellytyksistä poistetaan nykyinen viiden vuoden työsuhteen kestovaatimus.

TEL:n maksutekniikassa sovelletaan työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkekustannuksiin muiden kuin pientyönantajien (alle 50 työntekijää) osalta ns. omavastuutekniikkaa joko osittaisena tai täydellisenä. Omavastuuosuus määräytyy maksun työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke-

Lakiosasto

20.12.1999

osissa nykyisin eri tavalla. Tämä tekniikka tullaan yhtenäistämään muuttamalla TEL:n mukaisen peruseläkevakuutuksen erityisperusteita.

13.2 Voimaantulo

Muutokset eläkelaitosten vastuusta työttömyyseläkkeistä koskisivat niitä eläkkeitä, joissa työttömyyseläke myönnetään uusien säännösten mukaan lepäävällä tulevan ajan oikeudella. Koska rahastointi koskee yleensä vain täysitehoisia eläkkeitä, muutokset eivät koske niitä vapaa-irjaeläkkeitä, joissa tulevan ajan oikeus ei ole enää voimassa, vaan niissä toimitaan vanhojen periaatteiden mukaisesti.

Työkyvyttömyyseläkkeissä muutoksia sovelletaan, jos eläketapahtuma on sattunut lain voimassa ollessa.

13.3 Yli 50-vuotiaina palkatut työntekijät

Jotta omavastuiset työnantajat eivät pidättäytyisi ikääntyneen työvoiman työhönotosta työkyvyttömyys- tai työttömyysriskin ja sen toteutumisen seurauksena syntyvien kustannusten pelossa, TEL:n mukaisen peruseläkevakuutuksen erityisperusteita tullaan muuttamaan. Jos yli 50-vuotiaana palkattu työntekijä kolmen ensimmäisen työsuhdevuoden aikana mahdollisesti sairastuu tai joutuu työttömäksi, työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkekustannukset jaetaan kunkin eläkelaitoksen omavastuisten työnantajien kesken.

13.4 Perusteet vapautua työnantajakohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä

Työnantajakohtainen omavastuu työttömyyseläkkeistä määritellään TEL:n mukaisen peruseläkevakuutuksen erityisperusteissa. Työttömyyseläkkeen työnantajakohtaisen omavastuun kohtuuttomuuksien välttämiseksi työttömyyseläkkeen omavastuuta ei ole tilanteissa, joissa työsuhde on päättynyt yksilöperusteiseen lailliseen purkuun tai irtisanomiseen muusta kuin terveydellisestä syystä taikka työntekijän omasta vapaasta tahdostaan suorittamasta irtisanomisesta.

Omavastuun kiertämisen estämiseksi on selvitettävä, ettei tapauksiin liity miltään osin työnantajan omavastuun kiertämistarkoitusta, työntekijän painostusta tai irtisanoutumiseen kannustusta. Esimerkiksi työsuhteen päättymiseen liittyen maksettu taloudellinen etuus (kehittämisraha ym.) osoittaa käytännössä, että kysymyksessä on omavastuun piiriin kuuluva taloudellis-tuotannollinen irtisanomiseen rinnastettava tapaus. Työntekijän irtisanoutuessa työnantajalla on omavastuu myös silloin, kun irtisanoutuminen todistettavasti perustuu työnantajasta johtu-

Lakiosasto

20.12.1999

vaan, työsopimuslain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettuun syyhyn. Epäselvissä tilanteissa työnantajalla on aina omavastuu.

Omvastuun olemassaolon selvittää tarvittaessa Eläketurvakeskus.

Työeläkelaitos lähettää kaikissa työttömyyseläketapauksissa omavastuuseen perustuvan laskun suurtyönantajalle. Jos työnantaja katsoo, ettei sillä ole edellä mainituilla perusteilla omavastuuta, työnantaja voi vapautuakseen omavastuusta toimittaa kirjallisen selvityksen eläkelaitokselle.

Jos työnantaja on toimittanut tällaisen kirjallisen selvityksen eläkelaitokselle, eläkelaitos voi pyytää lausunnon Eläketurvakeskukselta, joka tällöin tutkii työnantajan väitteen ja perusteiden todenmukaisuuden ja myös kuulee tarvittaessa sekä työnantajaa että työntekijää.

Lausuntoaan varten Eläketurvakeskus selvittää, onko asiasta tuomioistuimen ratkaisua tai sopimusta. Eläketurvakeskus selvittää myös miten työntekijän irtisanominen on vaikuttanut hänen oikeuteensa saada työttömyyspäivärahaa. Näiden sekä työnantajan ja työntekijän antamien selvitysten perusteella Eläketurvakeskus antaa eläkelaitokselle lausunnon siitä, täyttääkö työsuhteen päätyminen ne tunnusmerkit, joiden perusteella työnantaja maksuperusteiden mukaan vapautuu omavastuusta.

Kun perusteet omavastuusta vapauttamiselle ovat olemassa, vastuu työttömyyseläkkeen rahastoinnista siirtyy eläkelaitoksen omavastuisten työnantajien yhdessä suoritettavaksi maksuperusteiden mukaisesti.

13.5

Eläkekassat ja eläkesäätiöt

Edellä esitetyt laskuperusteiden muutokset, jotka koskevat yli 50-vuotiaina palkattuja työntekijöitä sekä perusteita vapautua työnantaja-kohtaisesta omavastuusta työttömyyseläkkeessä, eivät koske eläkekassoja eivätkä eläkesäätiöitä.

13.6

Eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen

Omvastuinen suurtyönantaja on voinut aiemmin vaikuttaa eläkekustannuksiinsa esimerkiksi jakamalla yrityksen pienemmiksi kokonaisuuksiksi ja siirtämällä ikääntyneet työntekijät näihin omavastuun ulkopuolelle jääviin pienyrityksiin. Lainsäädännökset eivät ole aiemmin antaneet eläkelaitoksille mahdollisuuksia sivuuttaa näitä järjestelyjä.

Jos tällaisiin järjestelyihin on ryhdytty ilmeisenä tarkoituksena omavastuun kiertäminen, voidaan niihin jatkossa eläkelaitoksen taholta puuttua. TEL 1 §:n 6 momenttiin, jossa jo nykyään säädetään eläketurvan jär-

Lakiosasto

20.12.1999

jestämisvelvollisuuden kiertämisestä, on lisätty vakuutusmaksujen kiertämistä ehkäisevä säännös. Uuden säännöksen mukaan, jos vakuutusmaksun välttämiseksi oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on vakuutusmaksua perittäessä meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

Jos siis yrityksessä tapahtuneen järjestelyn selvänä tarkoituksena on ollut kiertää työnantajan työkyvyttömyys- tai työttömyysvastuuta koskevia määräyksiä, eläkelaitos voi määrätä vakuutusmaksun ennen mainittua järjestelyä vallinneen tilanteen mukaan. Jos työnantaja pystyy esittämään selkeät liiketaloudelliset perusteet yritysjärjestelyille, ei eläkelaitoksella ole aihetta puuttua asiaan. Harkinta tehdään tällaisissa tilanteissa aina tapauskohtaisesti erikseen.

Työnantaja voi hakea eläkelaitoksen ratkaisuun muutosta TEL 22 §:ssä tarkoitetulla perustevalituksella.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko kyseessä vakuutusmaksun kiertäminen, voi asian jatkossa siirtää myös Eläketurvakeskuksen ratkaistavaksi. Hakemuksen Eläketurvakeskukselle voi tehdä asianomainen työnantaja tai eläkelaitos. Työntekijän ei katsota olevan tällaisessa tilanteessa asianosainen, joten hänellä ei ole oikeutta tehdä hakemusta. Eläketurvakeskus antaa asiassa muutoksenhakukelpoisen päätöksen.